

Var det meningen med prøvesagsordningen?

Af advokat Pia Deleuran

side 245

Prøvesagsordningen - en nødvendig garanti

Af advokat Georg Lett

side 246

Pant i erhvervsejendomme og tilhørende motorkøretøjer

Af professor Vagn Carstensen

side 247

PR materiale

side 248

Referat af Advokatrådets møde den 13. august 1993 i Vejle

side 250

Advokatansvar i Amerika

Af advokat, lic.jur. John Peter Andersen

side 251

Brugergruppe til advokaternes serviceselskab

side 258

**Landsskatteretten og advokaterne
skal lære mere om hinandens opgaver**

Af Peter Jürgensen

side 259

Prospektloven

Af Marianne Jybæk

side 261

Renteberegning i gældssanering - fortsat

Af advokat Lotte Jensen

side 263

Advokatfortegnelse pr. 1. september 1993

side 266

Elektroniske ejendomsoplysninger

side 268

Advokatansvar i Amerika

Af advokat, lic.jur. John Peter Andersen, Aalborg

1. Professionsansvaret i Danmark

Det er almindeligt kendt i den vestlige verden, at søgsmålslysten mod professionelle erhvervsaktører er for opadgående. Tidligere tiders tålsomme villighed til at affinde sig med de svipsere, som indimellem begås af læger, advokater og revisorer er uafvendeligt forbi. En ny generation af velfærdsborgere, som er vænnet til at stille krav og til at klage, hvis kravene ikke imødekommes, er blevet det publikum, som advokater og andre sagkyndige professioner skal betjene.

I retspraksis ses professionsansvaret navnlig kædet sammen med faggrupper som ejendomsformidlere¹⁾, advokater²⁾ og læger og andet sundhedspersonale³⁾. Professionsansvaret er også en levende realitet for ingeniører og arkitekter⁴⁾, revisorer⁵⁾, pengeinstitutter⁶⁾, forsikringsrådgivere⁷⁾ og endog fagforbund⁸⁾. For faggrupper som arkitekter og ingeniører afgøres ansvarsspørgsmålet i de fleste tilfælde ved Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, eftersom "Almindelige Bestemmelser for Teknisk Rådgivning og Bistand" (ABR 89) typisk vedtages mellem rådgiveren og klienten. Reglerne begrænser bl.a. rådgiverens ansvar til et prorata-ansvar og et subsidiært ansvar for tilsynssvigt.

Professionsansvaret må generelt betragtes som en permanent erhvervsrisiko, som spænder bredt over samtlige erhverv, hvor en særlig fagindsigt indgår som en væ-

sentlig og kendetegnende bestanddel i den ydelse, som udøveren skal levere til klienten. Professionsansvaret bør udsondres fra *produktansvaret*, der rettelig vedrører producentens eller sælgerens ansvar for skader forvoldt ved defekte fysiske genstande. Professionsansvaret er et ansvar for fejl ved en *arbejdsydelse*, også selv om arbejdsydelsen fæstnes ved et fysisk medium (revisors regnskab, advokatens ægtepagt). Sondringen har nu direkte betydning i relation til Produktansvarsloven 14, stk. 1, der indfører en fælles 3-årig forældelsesfrist for produktansvarskrav inden for Produktansvarslovens område og uden for Produktansvarslovens område. Da reglen ikke kan antages at begrænse professionsansvaret, er det nødvendigt at drage en skarpere sondring mellem de to ansvarsformer⁹⁾.

Efter dansk ret er advokatansvaret funderet på en streng culpa-regel. Advokatens gerning bedømmes efter en præstationsmålestok, som har udgangspunkt i den ydelse, man kan forvente at få hos en almindelig advokat, som varetager sagen med passende omhu og faglig dygtighed. Denne formel er selvsagt i vid udstrækning en verbal tomgangsformular, som blot indrammer en konkret vurdering baseret på sagens faktiske enkeltheder. For advokater, der har haft erfaring med professionelle ansvarsspørgsmål, er det velkendt, at grænsen til objektivt ansvar undertiden kan være hårfin. Er det først fastslået, at der foreligger en fejl, som har forvoldt et tab for den berørte part, da skal der ualmindelig vægtige undskyldninger til for at overbevise retten om, at fejlen ikke skyldes et culpøst forhold.

2. Ansvarsnormen i amerikansk ret

I U.S.A. har der været kraftig vækst i advokatansvaret siden be-

gyndelsen af 70'erne. Før den tid påkaldte emnet sig ikke større interesse blandt advokater. Eksplosionen i søgsmålslysten mod advokater medførte, at Den Amerikanske Advokatsammenslutnings Undersøgelseskommission i advokatansvarsspørgsmål i slutningen af 70'erne tog emnet op og dannede et særligt registreringscenter (The National Legal Malpractice Data Center) med sigte på at indsamle oplysninger om ansvarssager mod advokater. Registreringscentret blev til i samarbejde med en række ansvarsforsikringsselskaber, der havde mærket effekten af nye tider. Undersøgelseskommissionen har publiceret sine resultater i "Profile of Legal Malpractice: A Statistical Study of Determinative Characteristics of Claims Asserted Against Attorneys", American Bar Association 1986. I kølvandet på denne rapport er der udsendt diverse supplerende materialer.

Advokatansvar i U.S.A. følger i hovedtrækkene linierne i det danske culpaansvar, men har i forskellige henseender en anden dimension, som beror på historiske forhold. Retspraksis har taget det standpunkt, at advokatansvaret – *professional liability for legal malpractice* – ikke afgøres efter nogen enkeltstående, simpel formel, men må bero på en samlet vurdering af sagens faktum. Målestokken for det professionelle ansvar ligger på linie med det tilsvarende ansvar for andre professionelle aktører såsom læger og tandlæger. Målestokken er negligence – forsømmelighed – et begreb, der i det væsentlige svarer til dansk rets culpabegreb i professionsansvarssager. I teorien har der været skiftende tilløb til en afgrænsning af advokatansvarets egenart, idet man navnlig har betragtet forholdet sådan, at almindelige menneskelige forsyndelser såsom underslæb og bedrageri ikke er specielle for advokater og derfor ikke bør regnes med, når begrebet afgrænses, og forseelsernes antal tæles op. Det samme gælder de tilfælde, hvor advokater misligholder en kontrakt. Heller ikke sådanne sager har nødvendigvis noget at gøre med advokatansvar som sådant. Kerneområdet er tilfælde, hvor der er noget galt med selve advokat-

ydelsen, og hvor advokaten i egen- skab af sagkyndig rådgiver har gre- bet sin opgave forkert an og derved har forringet klientens retlige situa- tion.

Negligence betegner den ansvars- pådragende fravigelse af den hand- lenorm, som en god og omhygge- lig advokat forventes at efterleve. Denne "standard of care" er flere gange søgt nærmere beskrevet af domstolene. Essensen af de mang- foldige præciseringsforsøg kan ud- trykkes på den måde, at handle- normen fordrer, at "...the attorney should exercise the skill and know- ledge ordinarily possessed by attor- neys under similar circumstan- ces"¹⁰. Også denne karakteristik må siges at udtrykke forlangendet snarere end anvisningen på det ab- strakte handlingsindhold, som for- langendet kræver opfyldt. Det kan i sagens natur næppe være anderle- des. Bedømmelsesmålestokken må være fleksibel for at kunne spænde over så bredt og dynamisk et råd- givningsfelt som advokatgerningen

3. Kilder til ansvar

Op mod en femtedel af de ansvars- sager, der rejses mod advokater, rejses ikke af klienten, men af tred- jepart, der mener sig forurettet af advokatens dispositioner. Disse sa- ger betegner en stadig bevægelse væk fra den klassiske doktrin i anglo-amerikansk ret om *privity of contract* – at den skadevoldende part kun kan blive ansvarlig over for sin kontraktlige modpart, ikke over for uvedkommende tredjemand¹¹.

En del af disse tredjepartssager er af mere disciplinær natur, hvor ad- vokaten i lutter nidkærhed for kli- entens sag, er gået for aggressivt til værks over for modparten eller an- dre tredjeparter. En anden del af disse sagstyper vedrører advoka- tens rolle som professionelt med- virkende eller underskriver på inve- steringsprospekter, hvor prospektet senere viser sig at have givet et for- skønnet billede af investeringens reelle risiko. De skuffede investorer retter derpå søgelyset mod advoka- ten. Advokaten søges i disse sager regelmæssigt hængt op på de så- kaldt *blue sky laws*, der stiller særlige indholdskrav til investeringspro- spekters lodighed. I Danmark har vi endnu ikke set praksis om denne

problemstilling behandlet ud fra en professionsansvarssynsvinkel, men det kan ikke udelukkes, at ansvar kan forekomme ved ukritiske vel- signelsesgerninger over for et pro- spektmateriale, der efterfølgende viser sig væsentligt misvisende¹².

I en række tilfælde, som gennem årene har vakt voksende bekymring hos advokatstanden, baseres erstat- ningssøgsmålet på den kontroversi- elle RICO-lovgivning, der blev ind- ført af den amerikanske kongres i 1970 som en civilretlig lovforan- staltning til at få ram på forskellige former for organiseret kriminalitet. RICO – The Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act – er udtryk for et legislativt forsøg på at ramme pengesiden af kriminelle aktiviteter via civilretlige remedier ud fra den betragtning, at beviskra- vene er lavere i civile sager end i straffesager. En advokat, der ud- færdiger dokumenter eller forestår andre juridiske tiltag i relation til personer og selskaber, som senere viser sig at kunne rammes af rets- midler ifølge RICO, risikerer meget nemt at blive genstand for et erstat- ningssøgsmål fra diverse skades- ramte parter. Det er begribeligvis en særdeles defamerende affære for en advokat at blive sagsøgt på dette grundlag, eftersom RICO uund- gæligt baserer sig på beskyldninger om forbindelse med strafbare akti- viteter¹³.

En betydelig del af advokatan- svarssagerne starter som rene sa- lærtvister. Advokaten sagsøger kli- enten til betaling af honoraret. Kli- enten svarer prompte igen med en påstand om, at han ikke vil betale, fordi advokaten har lavet dårligt arbejde. Tendensen til at slynge denne påstand i hovedet på advo- katen har været så stærk, at mange advokater regelmæssigt vælger at give slip på salæret fremfor at risi- kere en ansvarssag, der under alle omstændigheder involverer et res- sourcetab og en forsikringssag. Retssystemet har ikke været ganske uforstående over for advokatstan- dens trængsler i sådanne sager. Hvis klienten fremkommer med en rent chikanøs påstand om advokat- fejl, kan dette efter omstændighe- derne være ensbetydende med en såkaldt *malicious prosecution* ("ond- sindet anklage", d.v.s. ugrundet

trætte), hvilket kan udløse retlige sanktioner mod klienten.

Af de oplysninger, som er ind- samlet af The National Legal Mal- practice Data Center, fremgår det, at de to helt tunge områder i an- svarssagerne har at gøre med advo- katbistand vedr. fast ejendom (23 %) og erstatningssager, som advo- katen varetager for den skadelidte part (25 %). Men også områder som konkursbehandling og incasso (10 %) og familieretlige sager (8 %) markerer sig i sagsmængden. Det er værd at mærke sig, at henved en fjerdedel af alle ansvarssagerne har udspring i, at advokaten ikke har formået at holde styr på datoer og frister, herunder forældelses- og søgsmålsfrister. Disse såkaldte ca- lendaring errors er en fejltipe, som udspringer af lemfældige kontorru- tiner og mangelfuld sagsstyring. I en vis udstrækning må det antages, at disse svigt i virkeligheden reflek- terer den amerikanske advokats stressede dagligdag. Kampen for levebrødet med konstant forøgelse af antallet af klienter og sager avler sjuskefejl, der vender tilbage som advokatansvar. Det hører med i dette billede, at undersøgelserne fra The National Legal Malpractice Data Center peger på, at op mod en fjerdedel af advokatansvarssa- gerne har udspring i dårlig klient- pleje. Advokaten har forsømt at viderekommunikere relevante op- lysninger til klienten.

Disse forhold gør det naturligvis særlig væsentligt at være kritisk med valget af partnere. Efter ame- rikansk ret hæfter partnerne i advo- katsamvirket for de erstatningspå- dragende handlinger, som begås af en enkelt af dem. I samtlige de amerikanske stater er det endvidere nu tilladt at drive advokatvirksom- hed i selskabsform. Retstilstanden vedrørende advokaternes sideord- nede ansvar med selskabet veksler fra stat til stat og spreder sig over en række forskellige ansvarsmodeller, der spænder fra fuld medhæftelse for den ejende kreds af advokater (Arizona), til negligence-ansvar for de advokater, der har udløst erstat- ningsansvaret (Pennsylvania).

Ses der på den ansvarspådragen- de aktivitet, viser det sig, at det navnlig er retssagerne, som er far- lige for advokaterne. I forhold til

advokatydelse som dokumentudfærdigelse, almindelig rådgivning og lign., er det førelsen af retssager, som er det mest betændte ansvarsområde. Det er interessant, at nogle undersøgelser tyder på, at advokatansvar er et fænomen, der lettere opstår hos større advokatfirmaer end hos enkeltmandsvirksomhederne. Men forklaringen kan tænkes at være, at eneadvokaterne muligt i større omfang end de større virksomheder er tilbøjelige til at undlade forsikringstegning for advokatansvar og derfor er usynlige i det statistiske materiale.

4. *Ansvar for juridisk fejlskøn*

En ikke sjældent forekommende søgsmålsgrund baserer sig på advokatens fejlskøn (judgmental liability). Advokaten har vurderet sagens chancer som gode, men i retten tabes sagen alligevel. Som nævnt er advokatansvaret efter amerikansk ret ikke objektivt. Hvis svaret på en juridisk problemstilling er åben for forskellige synsmåder, kan advokaten ikke klandres for at have behandlet sagen ud fra sin synsmåde. Hvis en advokat skulle kunne forudsige udfaldet af en retssag, skulle han have en krystalkugle stående på sin boghylde¹⁴⁾. Har advokaten undtagelsesvis indladt sig på at garantere, at sagen ville få et bestemt udfald, kan et ansvar baseres på misligholdelse af kontrakt. Advokatens tilsagn om at ville bistå med sagen og hans meningstilkendegivelser om sagens gode udsigter, er dog ikke ensbetydende med en kontraktlig tilsikring¹⁵⁾. Nogle kommentatorer har ment, at advokatansvarssager baseret på tilsikring i kontrakt vil øges i takt med, at advokaters markedsføring anslår mere selvanprisende toner og ofte fremhæver advokatens fagspecialer¹⁶⁾. Advokaters markedsføring har gennem en menneskealder været underlagt en række bindinger i medfør af de advokatetiske regler (The ABA Model Rules of Professional Conduct) og i medfør af lovgivning i enkeltstaterne. En håndfuld afgørelser fra den amerikanske forbundshøjesteret (The United States Supreme Court) har imidlertid underkendt mange af disse begrænsninger som værende i strid med den amerikanske forbundsfor-

fatnings første tillægsartikel om ytringsfriheden¹⁷⁾.

En advokat, der forvolder et tab for klienten ved at tilsidesætte klientens klare og lovlige instrukser, kan efter omstændighederne ifalde ansvar. Det gælder imidlertid ikke, hvis instrukserne anfægter advokatens professionelle beslutningsområde, f.eks. tilrettelæggelsen og gennemførelsen af en retssag. Her er advokaten enerådige. Der er ingen pligt til at føje sig for klientens mere eller mindre velovervejede anskuelser om, hvorledes denne eller hin detalje i retssagen skal gennemføres. Advokaten er, som det er blevet udtrykt, ikke ansvarlig for sin afvisning af at følge klientens juridiske råd¹⁸⁾.

Hvis advokaten etablerer en klientrelation på grundlag af sin specialviden om klientens problem, bedømmes hans præstation efter fagspecialiets normer. I en sag fra 1975 havde en advokat Williams efter henvisning fra en kollega påtaget sig at bistå en klient Wright i forbindelse med købet af et oceangående skib. Williams udgav sig for at være specialist i søretlige spørgsmål (admiralty law). Williams forsømte imidlertid at undersøge skibets tidligere ejerforhold og blev derfor ikke opmærksom på, at skibet på et tidspunkt havde tilhørt en udlænding. Efter The Merchant Maritime Act fra 1920 medførte dette, at skibet ikke kunne anvendes til søgående handel, som Wright havde tilsigtet. Retten fandt, at advokat Williams' ansvar skulle bedømmes efter den målestok, der gjaldt for eksperter inden for det specialområde, som han havde udgivet sig for at have forstand på. Da Wright imidlertid ikke under sagen sørgede for at føre ekspertvidner til belysning af det nærmere indhold af den undersøgelsespligt, som påhvilede søretskyndige advokater i forbindelse med juridisk bistand ved køb og salg af skibe, lykkedes det ikke for Wright at gøre advokat Williams ansvarlig. I amerikansk ret er spørgsmålet om negligence i advokatansvarssager som hovedregel at betragte som et blandet juridisk-faktisk spørgsmål. Det tilkommer de juridiske dommere at afgøre, om der foreligger en fejl fra advokatens side, men det til-

kommer den civile jury at afgøre, om fejlen er forvoldt ved advokatens forsømmelse. Da Wright ikke løftede sin bevisbyrde i henseende til at godtgøre, at det de facto hørte med til søretskyndige advokaters opgave at efterforske tidligere ejerforhold ved handel med skibe, tabte han sagen på bevisets stilling¹⁹⁾.

Doktrinen om ansvarsfrihed for fejlskøn vedrørende åbne juridiske temaer har gammel hævde i engelsk common law og har været genstand for omfattende debat i amerikansk teori. Det helt grundlæggende problem ligger naturligvis i at afgrænse, hvilke juridiske temaer, der er åbne for meningsdivergens, og hvilke temaer, der efter gældende ret har fundet et fast svar. En af måderne, hvorpå dette typisk søges afklaret, er ved afhøring af juridisk sagkyndige ekspertvidner. Hvis de retslærde udtrykker tvivl, eller hvis de ganske enkelt ikke kan blive enige, kan den sagsøgte advokat ånde lettet op. Ansvarsfrihed efter doktrinen om tilladeligt fejlskøn forudsætter imidlertid, at advokaten har udøvet sit skøn på grundlag af "reasonable research and investigation" – d.v.s. han skal have undersøgt juraen i sagen, før han rådgiver klienten. Afslører sagen, at advokaten på det punkt er sprunget over, hvor gærdet er lavest, og med et hurtigt skud fra hoften har ramt forkert under en telefonisk rådgivningskonsultation, hænger han på sit råd, selv om rådet ifølge den juridiske litteratur kan siges at udtrykke en rimelig og fornuftig opfattelse²⁰⁾.

Udviklingen i retspraksis er tydeligvis gået i retning af, at der stilles betydelige krav til advokatens indsigt-niveau, både med hensyn til domspraksis, lovgivning i de enkelte stater og på forbundsplan, og med hensyn til international ret. Det historiske udgangspunkt om, at en advokat i én stat ikke har pligt til at kende retsreglerne i en anden stat²¹⁾, er for længst forladt. I sagen Degen v. Steinbrink fastslog en domstol i New York, at en advokat, der praktiserede i New York, var ansvarlig for det retstap, hans klient havde lidt ved, at advokaten havde forsømt på forskriftsmæssig måde at sikre klientens pant i en ejendom

i nabostaten New Jersey efter de dergældende regler, som advokaten ikke var fortrolig med²²⁾.

Det almindelige princip må i dag siges at være, at advokatens kundskabspligt omfatter ethvert retligt forhold, som i forhold til den konkrete opgave har betydning for den retsstilling, der tilsigtes opnået for klienten. Der er næppe tvivl om, at moderne tiders computerfaciliteter med omfattende juridiske databaser (f.eks. de amerikanske elektroniske søgesystemer LEXIS og WESTLAW), har skærpet og udvidet kundskabspligten, navnlig med hensyn til retspraksis²³⁾. Advokaten har naturligvis ingen pligt til at være clairvoyant. Hans kundskabspligt angår kun retstilstanden, som den foreligger på det tidspunkt, da han udfører sin opgave for klienten. At senere retsudvikling fuldstændig vælter klientens retlige situation over ende, udløser ikke ansvar²⁴⁾.

5. Kravet om årsagsforbindelse

Også efter amerikansk erstatningsret er det et grundkrav, at den ansvarspådragende fejl, som advokaten lægges til last, har *forårsaget* skadelidtes tab. Og ikke blot forårsaget det, men også forårsaget det på *adækvat* vis. Det udtrykkes i amerikansk ret på den måde, at der skal være *proximate cause* – d.v.s. årsagen skal stå i et vist nærhedsforhold til skaden. I den amerikanske udgave af adækvanslæren er det fuldt erkendt, at proximity-kravet er et de jure krav, ikke et de facto krav. Mens årsagsbetingelsen er et faktisk krav om kausalitet i begivenhedsrækkefølgen mellem handling og skade, er adækvanskravet om nærhed mellem årsag og virkning ikke alene et krav vedrørende tid og rum, men snarere en moralsk-juridisk begrebsdannelse, som tillader retten efter en friere vurdering at udskille visse fjernereliggende skadesfølger fra erstatningsansvarets område. Det er tænkeligt, at den store brand i Chicago i 1871 faktisk skyldtes, at Mrs. O'Leary havde anbragt sin lampe på uforvarlig måde, men næppe nogen domstol kunne drømme om at give hende skylden for det fulde skadesomfang²⁵⁾.

6. Hvilke tab kan kræves erstattet?

Også efter amerikansk ret fordres det, at klienten beviser, at den begåede fejl har påført ham et tab ("provable damage"). Det er ikke nok, at advokaten har trådt i spindelen. Det skal også have kostet den skadelidte penge eller på anden måde have påført ham en skade, der kan konverteres til pengeværdi. Der er skillelinier mellem europæisk ret og amerikansk ret i henseende til den del af erstatningsretten, der har at gøre med, hvilke tabsposter, der berettiger til erstatning. Kredsen af erstatningsberettigende interesser er typisk videre i amerikansk ret end efter europæisk retsopfattelse. Foreligger der et ansvarsgrundlag for advokaten, hæfter han som udgangspunkt for ethvert herved forvoldt formuetab, der står i adækvat årsagsforbindelse til den ansvarspådragende handling eller undladelse. Det drejer sig i første runde om de såkaldte *compensatory damages*, d.v.s. erstatningsbeløb, som dækker det faktisk lidte tab. *Compensatory damages* omfatter både direkte og indirekte tab (*consequential damages*). Til de sidste hører også sådanne skadestyper som psykisk skade (*mental distress*), skade på omdømme (*injuries to reputation*) og udgifter ved at retsfølge advokaten til betaling af erstatning. Der er variationer fra stat til stat med hensyn til det nærmere dækningsomfang for sådanne tabsposter. I nogle af de amerikanske stater kan der herudover opnås yderligere erstatning beroende på særlovgivning for advokater. Er det ikke muligt at konstatere nogen skade, eller er skaden af udpræget diminutiv karakter, har domstolene en vis mulighed for at pålægge advokaten at betale *nominal damages*. *Nominal damages* er en skønsmæssigt fastsat erstatning – undertiden af rent symbolsk størrelse på f.eks. 1 dollar – og tjener blot til at understrege, at der forelå en ansvarspådragende handling fra skadevolderens side. *Nominal damages* har mødt kritik i teorien og synes at være et vigende fænomen. Vigende er derimod ikke de såkaldte *punitive damages*, som er et særkende ved amerikansk ret. *Punitive damages*

er reelt en bod, som skadevolderen pålægges at betale til skadelidte ud over det faktisk lidte tab. Navnlig i sager om lægefejl og i produktansvarssager ser man undertiden eksempler på astronomiske punitive damages, som ligefrem kan ruinere skadevolderen og tvinge ham effektivt ud af sit erhverv. I visse områder af U.S.A. har søgsmålsfrekvensen mod fødselslæger – der jo bevæger sig i et felt, hvor naturens lunefuldhed ikke ganske kan tæmmes – været så voldsom, at udgiften til ansvarsforsikring har medført direkte afgang fra dette lægelige speciale. Det giver den absurde konsekvens, at fødende kvinder må nøjes med mindre kompetent barselsassistance, hvorved skadesrisikoen i virkeligheden forøges. Erstatningsreglerne kommer derved til at virke stik mod deres formål.

Punitive damages er et af den civile jury skønsmæssigt tilkendt beløb, hvis formål er at sætte et afskrækkende eksempel for skadevolderen og ligesindede for fremtiden. *Punitive damages* tituleres af samme grund som "exemplary damages", eller – set fra den mere vindskibeligt indstillede skadelidtes synspunkt – som "smart money". Almindeligvis fordrer punitive damages, at skadevolderens adfærd har en kvalificeret dadelværdig karakter, f.eks. ved forsætligt skadevoldende handlinger eller ved udpræget hensynsløs tilsidesættelse af forsvarlige handlenormer. Grov uagtsomhed er normalt ikke tilstrækkelig. Objektivt ansvar udløser ikke punitive damages, medmindre ansvaret samtidig ledsages af den fornødne subjektive komponent²⁶⁾.

I sager om advokatansvar er det navnlig ved bedrageri, svig eller afpresning fra advokatens side, at punitive damages kommer ind i billedet; men også hvor advokatens rådgivning har karakter af "...wanton or reckless indifference to the rights of the plaintiff" (overlagt eller hensynsløs ligegyldighed over for skadelidtes rettigheder)²⁷⁾.

I sagen *Blegen v. Superior Court* fra 1981 havde en advokat, der samtidig var læge, rådet en klient til at udskyde en nødvendig operation for derved at øge de økonomiske muligheder i en retssag. Operatio-

nen var nødvendig for at undgå varige skader på helbredet og for at lindre klientens smerter. Advokaten fortsatte med at råde klienten til at vente, selv efter udløbet af en søgsmålfrist, som advokaten ikke havde iagttaget. Retten fandt, at der forelå "bevidst tilsidesættelse af hensynet til klientens sikkerhed", hvorfor sagen kunne begrunde en erstatningspåstand om punitive damages²⁸⁾.

Punitive damages er ikke et generelt amerikansk fænomen. Nogle stater anerkender overhovedet ikke punitive damages, mens andre kun anerkender dem i visse sagskategorier. I nogle stater anses punitive damages desuden for at være i strid med common law, hvorfor de der kun kan tilkendes i medfør af klar lovhjemmel (f.eks. Louisiana og Nebraska).

Efter amerikansk erstatningsret er der pligt for skadelidte til at søge tabet begrænset. I den udstrækning, hvor skadelidte har ladet skadesomfanget eskalere og ikke har truffet egnede foranstaltninger til at begrænse tabet, kan dette medføre reduktion ved erstatningsudmålingen. Tilsvarende hvis der foreligger egen skyld fra skadelidtes side (contributory negligence). Omvendt må advokaten også indstille sig på at hæfte for de rimelige omkostninger, som den skadelidte part afholder i et fornuftigt forsøg på netop at begrænse tabet, uafhængigt af om bestræbelserne herpå lykkes fuldt ud, kun delvis eller måske slet ikke²⁹⁾.

Et stadig uafklaret spørgsmål ved erstatningsopgørelsen i amerikanske advokatansvarssager drejer sig om advokatens salær for fejlfri rådgivning. Den erstatning, som tilkendes klienten i en advokatansvarssag, reparerer så at sige på advokatens mangelfulde ydelse, således at klienten stilles økonomisk som om advokaten havde løst sin opgave korrekt. Men havde han løst den korrekt, ville klienten have fået en regning. Klienten bør derfor ikke både have fuld økonomisk oprejsning og samtidig stilles som om advokatydelserne var gratis. Erstatningen for skaden bør reduceres med advokatsalæret for mangelfri ydelse. Nogle domstole har været imødekommende over for tanke-

gangen³⁰⁾, mens andre har afvist den³¹⁾.

Det bærende synspunkt bag tanken om, at den skadelidte klient må finde sig i at bære en fiktiv advokatregning, er, at erstatningen bør ansues som et forskelsbeløb – nemlig som forskellen mellem det økonomiske udfald af fejlfri advokatbistand og det økonomiske udfald af fejlbehæftet advokatbistand. Advokaten bør ikke både rammes af erstatningsansvar og tåle salærfortabelse. Med den uklare retstilstand er situationen den, at den advokat, der på forhånd har sørget for at sikre sig betaling fra klienten, stilles bedre end den kreditvillige advokat med en ubetalt regning. Hvis advokatsalæret er baseret på en *contingent fee-aftale* (salær betinget af sagens udfald) på f.eks. 50 % af sagens økonomiske udbytte, virker det lidet forståeligt, at advokaten nu skal betale erstatning med 100 % uden fradrag for det ellers aftalte betingede salær. I en sag fra 1990 nåede New Yorks Appelret til, at de sagsøgte advokater ikke kunne forlange fradrag i erstatningspligten i forhold til deres salærkrav ved mangelfri ydelse. Retten lagde sig fast på det synspunkt, at når ydelsen var mangelfuld, ville salærkravet ikke kunne indtales under et direkte søgsmål mod klienten. Det fiktive salærkrav burde derfor heller ikke fragå erstatningen i kraft af en modpåstand om udligning til kompensation under erstatningssagen. De dissenterende dommere var derimod af den opfattelse, at den skadelidte klient ville opnå en ugrundet berigelse (unjust enrichment), hvis der ikke skete fradrag for advokatsalæret³²⁾.

7. Advokatansvarsforsikring

Amerikanske advokater er ikke underkastet nogen almindelig pligt til at forsikre sig mod advokatansvar, selv om langt det overvejende flertal af advokater i praksis tegner ansvarsforsikring. Væksten både i antallet af advokatansvarssager og de udmålte erstatningsbeløb gør det til en overmåde risikabel affære at undlade forsikring. Der er set erstatningssummer på mere end 40 millioner dollars. I perioden 1976 til 1981 var den gennemsnitligt idømte erstatning i advokatan-

svarssager på mere end 200.000 dollars. Det er almindeligvis ikke muligt at tegne forsikring mod punitive damages, der i princippet ikke lader sig tarifere på forhånd, medmindre skadevolderens erstatningspligt er underkastet en øvre beløbsgrænse. Skattefradrag for punitive damages forudsætter, at erstatningsbetalingen sker til den skadelidte part og i øvrigt har fornøden sammenhæng med den erstatningspligtiges erhvervs-mæssige virksomhed. I den udstrækning, hvor den pågældende enkeltstats lovgivning giver staten ret til at inkassere en del af de punitive damages, som skadevolderen er pålagt at betale i en erstatningssag, vil der som udgangspunkt ikke blive givet skattefradrag for beløbet, eftersom der almindeligvis ikke er fradragsret for bøder eller lignende økonomiske sanktioner af pønål karakter.

I midten af 70'erne begyndte den øgede søgsmålsfrekvens at influere på advokatansvarsforsikringen. Det blev vanskeligere at finde forsikringsselskaber, der var parate til at tegne ansvarsforsikring for advokater. Men i sidste halvdel af 70'erne og et stykke op i 80'erne lysnedes udsigterne som følge af forbedrede økonomiske konjunkturer inden for forsikringsbranchen. I 1986 var tingene atter nede i en kritisk bundkurve. Forsikringsudbuddet for advokater var da det absolut dårligste, og priserne var i top for professionel ansvarsforsikring. Siden da er der sket en vis bedring af situationen, men den udbredte søgsmålsmentalitet hos den amerikanske offentlighed – en mentalitet, som visse dele af advokatbranchen selv har bidraget til at fremelske – holder stadig markedet på behersket blus.

Der er ingen standardiseret advokatansvarsforsikring i U.S.A., men en lang række velindarbejdede forsikringsprincipper og forsikringsklausuler går igen i de fleste advokatansvarsforsikringer. Advokatansvarsforsikringen er underkastet en række faste fortolkningsregler. Policebetingelserne vil f.eks. blive underkastet objektiv fortolkning med udgangspunkt i ordlyden fremfor en mindre klar hensigt bag affattelsen³³⁾. Er policebetingelserne uklart affattet, vil uklarheden

blive fortolket mod forsikrings-selskabet³⁴⁾.

Det følger af disse fortolknings-principper, at hvis den omstridte policebestemmelse betegner undtagelser fra forsikringsdækningen, vil bestemmelsen blive fortolket indskrænkende, mens den vil blive fortolket udvidende, hvis den har at gøre med det positivt angivne dækningsomfang.

Advokatansvarsforsikring kan tegnes med "legal liability" eller med "indemnification". Langt de fleste advokatansvarsforsikringer tegnes med "legal liability", idet denne form indebærer, at forsikringen hæfter direkte over for den skadelidte part for det erstatningskrav, advokaten pådrager sig ved sin virksomhed. Er forsikringen alene tegnet med "indemnification", må advokaten i princippet være indstillet på at lægge ud af egen lomme, før han kan sende regningen videre til sit forsikrings-selskab. Den i dansk forsikringsret velkendte sondring mellem skadesårsagsprincippet og skadesvirkningsprincippet kendes naturligvis også i amerikansk forsikringsret. Her ses der en række blandingsformer, der skænker advokaten sikkerhed for, at krav, der rejses i forsikringstiden, men måske hidrører fra en tidligere uforsikret periode, eller krav, der først rejses efter policens udløb, men som beror på forhold hidrørende fra forsikringstiden, kan opnå dækning.

8. Retsudviklingens boomerangeffekt

De fleste amerikanske kommentatorer i advokatansvar er af den overbevisning, at væksten i ansvars-sager ikke genspejler en udvikling, som er egenartet for advokater. Den generelle samfundsudvikling med stigende bevidsthed om retssystemet som konfliktløser og som mulig pengemaskine er den egentlige baggrund for ansvarssagernes opblomstring. I det moderne samfund er der en voksende tendens til, at alle spørgsmål efterhånden omgærdes af en juridisk dimension, som påkalder sig opmærksomhed fra stadig flere interessegrupper og som bevirker, at offentlige og private dispositioner må filtreres gennem et stedse mere fintmasket net

af retsregler. Det forøger fejlmuligheden af den simple grund, at det er ekstremt ressourcekrævende at afstemme ethvert tiltag med et utal af muligt relevante regler. Advokaten bliver ofte inddraget som en slags almentkyndig vismand, der skal føre an gennem et juridisk forhindringsløb, hvor forhindringerne og måske også målet ikke er markeret ganske klart på forhånd, men hvor klienten blot ønsker sig "den bedst mulige løsning". Manglen på en veldefineret målsætning øger risikoen for negative samspilsproblemer med upåagtede retsregler, som klienten nærmest refleksmæssigt mener, at advokaten skulle have taget i betragtning fra starten af. Advokatansvaret afspejler derfor ikke alene en kritisk vending i publikumsbevidstheden, men også at rådgiverens verden er blevet uhyre indviklet og uoverskuelig. Mange klienter formår ikke længere at formulere spørgsmålene til advokaten, og advokaten må derfor forsøge at simulere sig i klientens sted for både at få øje på spørgsmålene og deres mulige svar. Det er i denne proces, at risikoen for advokatens rådgiveransvar er størst. For den omhyggelige og samvittighedsfulde advokat ligger faldgruben næppe så meget i fejlbehandling af den fastlagte problemstilling, men i risikoen for at overse problemstillinger, som ikke har været rejst og som måske grunder sig på uomtalte forhold, som ikke præsenterede sig inden for den opgaveramme, som samarbejdet blev indledt efter.

I amerikansk ret har udviklingen taget et omfang, der ligger milevidt fra det oprindelige historiske udgangspunkt i engelsk common law. Den engelske tvedeling af advokativirket i "solicitors" og "barristers" kendes ikke i U.S.A. I den amerikanske retsudvikling har den gamle, nu helt forladte, engelske doktrin om total immunitet for the barrister heller aldrig haft tilslutning. Doktrinen hvilede på det grundsyn, at advokatens regningskrav mod klienten ikke var en betaling for ydet arbejde, men var en gave – *et honorarium* – som klienten i velvilje donerede til den lærde sagfører. Eftersom advokaten ikke havde noget retskrav på salæret, der kunne indtales ved domstolene, og det

af æresgrunde i øvrigt var utænkeligt, at advokaten skulle plage klienten for penge, var klienten også afskåret fra at klage over advokatens arbejde, også selv om advokaten ved grov forsømmelse i gerningen måtte have påført klienten et tab. Sagen stillede sig helt anderledes for solicitors, som nærmest havde ry for at være en art uvederhæftige vinkelskrivere, som for egen vindings skyld lokkede folk ud i meningsløse processer og tvistemål. De var ikke hævet over klientens kritik, og de kunne retsforfølges, hvis de forvoldte tab.

Dualismen i den engelske retsudvikling kan til en vis grad genfindes i den dobbelttydige holdning, som omgærdet amerikanske advokater. På den ene side en agtelse for de retskyndige stjerneadvokater, på den anden side en afsmag for professionens hyppigt karikerede gridskhed. Læren om honorarium har aldrig haft klangbund i Amerika. Den søgsmålslyst, som gennem årtier er vokset frem, næret af publikums rethaveri og advokaters opmuntring til procesførelse (deraf ordet "ambulance chasers"), vender sig i disse år mod advokatstanden selv. Publikum har lært, at højt uddannede advokater ikke er hævet over loven, og at de må finde sig i at blive bedømt på de samme strenge ansvarsnormer, som de jævnligt plæderer for skal anvendes i produktansvarssager og personskadeerstatningssager.

NOTER:

- 1) U1989.111 HD Ejendomsmægler ansvarlig for manglende oplysning om moderniseringsstøtte. U1990.405 VLD Ejendomshandler ansvarlig for en for lav provenuberegning. U1990.532 VLD Ejendomsmægler ansvarlig for manglende oplysning om ejendommens vandforsyning. U1990.692 VLD Ikke erstatning for ejendomsmæglers erkendte fejl i provenuberegning, idet intet tab er lidt. U1991.170 HD Ejendomsmægler ikke erstatningsansvarlig over for sælger for manglende oplysning om rådighedsindskrænkning, idet sælger i ond tro. U1993.52 HD Ejendomsmægler ansvarlig for en for lav ejendomsvurdering, jfr. U1993 B.217.
- 2) U1989.111 HD Advokatansvar for manglende oplysning om moderniseringsstøtte. U1989.241 HD Ikke ansvar for nødlidende pantebreve.

- U1989.394 HD Ansvar for fejlrådgivning om skat, men fejlen ikke forårsaget skadelidtes tab. U1989.403 HD Cand.jur. ansvarlig for fejl ved berigtigelse af ejendomshandel. U1989.920 HD Ansvar for sælgers tab ved ejendomshandel. U1990.43 HD Ansvar for ikke rettidig anke. U1990.164 HD Ansvar for fejlagtig ekspedition af ægtepagt. U1990.226 HD Ansvar for fejlagtig tinglysningssekspedition. U1990.625 HD Ikke ansvar i sag om køb af bodega. U1990.824 HD Ikke ansvar for skatterådgivning, jfr. Revision & Regnskabsvæsen nr. 12-1990, SM s. 231. U1991.52 ØLD Ikke værneting i ansvarssag mod tysk advokat. U1991.401 HD Ikke ansvar for manglende undersøgelse af servitut. Ikke culpa. U1991.941 HD Ikke ansvar for testamentskoncipering. U1993.442 HD Advokater ansvarlige for undladelse af at drage omsorg for aftalt bankgaranti ved ejendomshandel.
- 3) U1989.262 HD Ikke ansvar for skader ved brug af P-piller (manglende kausalitet). U1989.665 ØLD Lægeansvar for operationsskade. U1989.1007 HD Lægeansvar for sterilisation uden samtykke. U1990.916 HD Urefereret sag om erstatningsansvar for personskade i form af knæskade pådraget under gestalterapeutisk kursus. U1991.55 ØLD Narkosesygeplejerske ansvarlig for fejlbetjening af narkoseapparat. U1991.774 ØLD Kiropraktor ansvarlig for total lammelse af patient. U1992.404 HD Ikke lægeansvar for at have undladt at informere patient om risikoen ved behandling med binyrebarkhormoner. U1992.728 HD Ikke lægeansvar for hospitalsskade. U1993.110 HD Lægeansvar for mislykket tvillingefødsel. U1993.270 HD Ikke lægeansvar for blødning under operation, der medførte varigt men.
- 4) U1992.377 HD Ikke arkitektansvar for projekteringsfejl. U1990.482 VLD Energikonsulent ikke ansvarlig for oplysning om gulvisolering i varmesynsrapport. U1991.363 ØLD Spørgsmål om ansvar for fejlagtig varmesynsrapport ikke påkendt, men ansvarsgrundlag til stede efter præmisserne. Se i øvrigt U1993 B.279 om ansvar for tilstandsvurderingsrapporter til brug for ejendomshandler.
- 5) U1990.505 HD Ikke revisoransvar for mangler ved oplysning om investeringsgrundlag. Se i øvrigt "Revisoransvar", Lars Bo Langsted m.fl.
- 6) U1990.526 HD Urefereret sag om erstatningssag mod pengeinstitut. U1990.3 ØLD Pengeinstitut ansvarligt for ufyldstgørende soliditetsoplysning. Egen skyld hos skadelidte. U1991.17 HD Pengeinstitut ikke ansvarlig for oplysninger om ejendoms handelsværdi. U1991.344 VLD Pengeinstitut efter omstændighederne ikke ansvarligt for soliditetsoplysning. U1992.867 HD Pengeinstitut ansvarligt for ufyldstgørende soliditetsoplysning. U1993.3 HD. Urefereret sag
- vedr. frigivelse af garantier m.v. U1993.217 VLD Pengeinstitut ansvarligt for ufyldstgørende soliditetsoplysning. Ikke egen skyld hos skadelidte. Se i øvrigt U1990 B.232 og U1992 B.466.
- 7) U1990.791 ØLD Forsikringselskab ikke erstatningsansvarligt for forsikringsmæssig rådgivning. Se i øvrigt U1991 B.7.
- 8) U1991.903 HD Fagforbund erstatningsansvarligt for urigtig rådgivning til medlem. U1992.986 HD Fagforbund ikke erstatningsansvarligt over for medlem.
- 9) Om spørgsmålet, se Dahl m. fl. i Juristen nr. 4, 1990, s. 147 og 168 samt John Peter Andersen "Produktansvar" 1992, s. 160-161.
- 10) Ronald E. Mallen & Jeffrey M. Smith "Legal Malpractice", vol I, s. 857, 1989.
- 11) I den kendte produktansvarssag i engelsk ret Winterbottom v. Wright, 10 Mees. & W. 109, 152 Eng.Rep. 402 (Ex.1842), kom kuskken på en hestetrasket postvogn til skade, da han blev slynget af køretøjet, da det pludselig brød sammen på grund af en konstruktionsfejl. Den svært invaliderede kusk anlagde sag mod leverandøren af postvognen. Leverandøren blev frifundet. Han havde solgt den defekte postvogn direkte til det lokale postvæsen, og kuskken var derfor ikke part i købeaftalen. Først med "the landmark case" Donoghue v. Stevenson fra 1932 (død snegl i ølflaske), A. C. 562, blev privity of contract-princippet forladt i produktansvarssager, jfr. nærmere John Peter Andersen "Produktansvar" 1992, s. 15-18 og Alistair M. Clark "Product Liability" 1989, s. 1-10. Et beslægtet retstilfælde (slimmet organisme i flaske med porter) er rapporteret fra Belize, jfr. David Bradshaw i "West Indian Law Journal" no. 2, 1986, s. 39-58.
- 12) Om spørgsmålet se "Dansk Børsret" 1993, s. 65-68, Peer Schaumburg-Müller og Erik Bruun Hansen, samt hertil advokat Eskil Trolle i U1993 B. 259.
- 13) Udviklingen er nærmere beskrevet i Report of the Ad Hoc Civil RICO Task Force" fra 1985 fra The American Bar Association. Om RICO se også "Organized Crime - Crime Control vs. Civil Liberties", s. 216-229, Robert P. Rhodes.
- 14) Denzer v. Rouse, 48 Wis.2d 528, 180 N.W.2d 521 (1970)).
- 15) Sullivan v. Stout, 120 N.J.L. 304, 199 A.1 (1938). Corceller v. Brooks, 347 So.2d 274 (La.App.1977).
- 16) Steinberg & Rosen "Lawyers' Advertising and Warranties: Caveat Advocatus", 64, A.B.A.J. 867 (1978). Steinberg & Rosen "Legal Advertising and Warranty Liability: Let the Lawyer Beware", 1978 Wash. U.L.Q. 433. Mallor "Implied Warranties for Legal Services Tomorrow's Issue?", 6 Ohio N. L. Rev. 651 (1979).
- 17) Bates & O'Steen v. State Bar of Arizona 433 U.S. 350, 97 S.Ct. 2691, 53 L.Ed. 2d 810 (1977). Ohralick v. Ohio State Bar Association 436 U.S. 447, 98 S.Ct. 1912, 56 L.Ed. 2d 444 (1978). Re R.M.J. 455 U.S. 191, 102 S.Ct. 929, 71 L.Ed. 2d 64 (1982). Zauderer v. Office of Disciplinary Counsel of the Supreme Court of Ohio 471 U.S. 626, 105 S.Ct. 2265, 85 L.Ed. 2d 652 (1985).
- 18) Frank v. Bloom, 634 F.2d 1245 (10th Circuit.1980). Birchfield v. Harrod, 640 P.2d 1003, 1006 (Okla.App.1982).
- 19) Wright v. Williams, 47 Cal. App.3d. 802, 121 Cal.Rptr. 194 (1975).
- 20) Dillard Smith Construction Co. v. Greene, 337 So.2d 841 (Fla.App.-1976).
- 21) Fenaille & Despoaux v. Coudert, 44 N.J.L. (15 Vroom) 286, 1882)
- 22) 202 App.Div. 477, 195 N.Y.S. 810 (1922), affirmed 236 N.Y. 669, 142 N.E. 328 (1923)
- 23) Om spørgsmålet i dansk ret se advokat Hans Bekkevold i Advokaten nr. 8, 1992, s. 208-209, Peter Blume i Advokaten 19, 1989 s. 397, samt hertil advokat Christian Vinaa i Advokaten nr. 22, 1989, s. 473-475.
- 24) Smith v. Lewis, 13 Cal.3d. 349,356, 118 Cal.Rptr. 621,625,530 P.2d 589,593 (1975).
- 25) Edward J. Kionka i "Torts", 2.udg. 1992, s. 77-78.
- 26) Danske virksomheder, som eksportere til U.S.A., kan tænkes under en erstatningssag ved et amerikansk værneting at blive idømt punitive damages. Da der imidlertid ikke eksisterer nogen konvention mellem U.S.A. og Danmark om gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt af civile domstole, vil erstatningskravet, såfremt det ikke kan fuldbyrdes mod virksomhedens aktiver på amerikansk grund, til syvende og sidst skulle forfølges ved en dansk domstol, der må forventes at underkende punitive damages som stridende mod "ordre public" og som værende uden hjemmel i dansk ret, hvor pønalt betonedede godtgørelser og konventionalbøder kun kan pålægges på grundlag af klar aftale mellem parterne. Se også advokat Georg Lett i "European Product Liability" 1992, s. 100, Butterworths, ed. Patrick Kelly og Rebecca Attree. Om muligheden for, at Luganokonventionen af 16. september 1988 ved U.S.A.'s eventuelle tilslutning kan bane vej for anerkendelse og fuldbyrdelse af amerikanske domme på europæisk territorium, se Thieffry i "European Integration and Transnational Litigation", 13 B.C. International & Comparative Law Review. 339, 351-352 (1990), jfr. også advokat Leif Weizman i "Internationale Værnetingsaftaler", Tidsskrift for Rettsvitenskap 1992, s. 656-704.
- 27) Mosseri v. Zimmerman & Zimmerman, 114 A.D.2d 338, 494 N.Y.S. 2d 327 (1985).

- 28) Blegen v. Superior Court, 125 Cal. App. 3d 959, 178 Cal.Rptr. 470 (1981).
- 29) Gustavson v. O'Brien, 87 Wis. 2d 193, 274 N.W.2d 627 (1979). Rhine v. Haley, 238 Ark. 72, 378 S.W. 2d 655 (1964).
- 30) Moores v. Greenberg, 834 F.2d 1105 (1st Cir. 1987). McGlone v. Lacey, 288 F.Supp. 662 (D.S.D.1968). Sitton v. Clements, 385 F.2d 869 (6th Cir.1967)
- 31) Kane, Kane & Kritzer, Inc. v. Altagen, 107 Cal.App.3d 36, 165 Cal.Rptr.534 (1980). Togstad v. Vesely, Otto, Miller and Keefe, 291 N.W.2d 686 (Minn.1980). Andrews v. Cain, 62 A.D.2d 612, 406 N.Y.S.2d 168 (1978)
- 32) Campagnola v. Mullholland, Minion & Roe, 76 N.Y. 2d 38, 555 N.E.2d 611, 556 N.Y.S.2d 239 (1990). Se også Cohen "The Deduction of Contingent Attorneys' Fees Owed to the Negligent Attorney From Legal Malpractice Damage Awards: The New Modern Rule, 24 Tort and Ins.L.J. 751 (1989).
- 33) Travelers Insurance Company v. National Union Fire Insurance Company, 207 Cal.App.3d 1390, 255 Cal.Rptr. 727 (1989). Employers Reinsurance Corp. v. Phoenix Insurance Corp., 186 Cal.App.3d 545, 230 Cal.Rptr. 792 (1986). Mission Insurance Co. v. Nethers, 119 Ariz. 405, 581 P.2d 250 (App.1978).
- 34) Continental Casualty Co. v. Cole, 809 F.2d 891 (D.C.Cir.1987). Employers Reinsurance Corp. v. Phoenix Insurance Corp., 186 Cal.App.3d 545, 230 Cal.Rptr. 792 (1986). Donnelly v. Transportation Insurance Co., 589 F.2d 761 (4th Cir.1978). McAlear v. Saint Poul Insurance Co., 158 Mont. 452, 493 P.2d 331 (1972).

Send manus'er på diskette

■ Artikler til ADVOKATEN er nemmest at have med at gøre for redaktionen, hvis de indsendes på enkeltsidet 3,5" diskette. Gerne gemt i Word-Perfect 5.1 format eller evt. som ASCII. Det fremmer ekspeditionen og gør produktionen mere bekvem for vores sætteri. Tak!

Redaktionen

Brugergruppe til advokaternes serviceselskab

Advokatkontorer – store som små – må nu og i fremtiden konstatere følgende:

- Informationsmængden og dermed informationsbehovet er stigende.
- Efteruddannelseskravene vokser.
- Edb og teknologi bliver en nødvendighed, men indeholder også en række muligheder.
- Konkurrencesituationen skærpes.
- Advokatopgaverne ændre karakter.

Advokatrådet ønsker generelt at medvirke til, at advokaternes behov på de ovenfor nævnte områder tilgodeses. En af mulighederne er at tilbyde medlemmerne en række forskellige serviceydelser, der er direkte målrettet til advokatkontorerne.

Advokatrådet finder dog, at en udvidelse af servicetilbudene til medlemmerne må ske gennem et brugerfinansieret selskab, således at den enkelte advokat på frivillig basis kan vurdere behov og interesse for at benytte sig af serviceselskabets ydelser.

Advokatrådet har forestillet sig, at selskabet skal levere serviceydelser inden for områderne; information – herunder telefaxinformation, efteruddannelse, EDB, fællesindkøb, forsikring, markedsføring m.m., og arbejder også på en række konkrete oplæg.

Det er imidlertid efter Advokatrådets opfattelse meget vigtigt, at de kommende brugere får lejlighed til aktivt at medvirke ved udformningen af de konkrete ydelser, som serviceselskabet skal arbejde med.

Rådet ønsker derfor at etablere en repræsentativ brugergruppe på ca. 100 advokater, der skal kunne komme med forslag og ønsker til serviceselskabets aktiviteter. Vi tilstræber at sammensætte en brugergruppe af advokater fra små, mellemstore og store kontorer, og med en stor geografisk spredning.

Advokater, der har forslag og ønsker til serviceselskabets virke, opfordres til at udfylde og indsende nedenstående blanket – gerne pr. fax.

Tilmelding senest 1. november 1993, men selvfølgelig gerne snarest.

Spørgsmål eller yderligere oplysninger kan rettes til Advokatsamfundets efteruddannelseschef Helle Pallesen, tlf.: 33 93 49 50.

BRUGERGRUPPE TIL ADVOKATERNES SERVICESELSKAB

Indsendes til: Advokatsamfundet, Kronprinsessegade 28, 1303 København K, telefax: 33 32 18 31. Att.: Helle Pallesen

Navn: _____

Antal advokater i firmaet: _____

Firmastempel: